
***Терористичен акт ли е
масовият разстрел в Москва***

Илиан Алипиев

Март 2024 г.

Илиан Алипиев, Терористичен акт ли е масовият разстрел в Москва

Резюме: Масовият разстрел от месец март тази година в концертната зала „Крокус“ в Москва беше определен от СМИ с различни ежедневни термини, като „атентат“, „терористичен акт“, „терористичен атентат“, „диверсия“ и др.

Въпросната статия няма за цел да дава правна квалификация или правно определение на извършеното деяние в Москва от гледна точка на международното право, а да направи разлика в смисъла и съдържанието на използваните от СМИ термини, както и да посочи защо този масов разстрел не попада под общото разбиране за „терористичен акт“.

Ключови думи: концертната зала „Крокус“, терористичен акт

Ilian Alipiev, Is the mass shooting in Moscow an act of terrorism?

Abstract: The mass shooting of March this year at the Crocus concert hall in Moscow was defined by the media with various everyday terms, such as "assassination", "terrorist act", "terrorist attack", "sabotage" and others.

ИЛИАН АЛИПИЕВ е асоцииран член на секция „Мениджмънт на сигурността и отбраната“ в БАН.

Текстът е лицензиран под [Creative Commons Признание-Некомерсиално-Без производни 2.5 България License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/bg/)

Редактори: проф. Тодор Тагарев, доц. Велизар Шаламанов,
доц. Венелин Георгиев, посл. Валери Рачев

Защо това деяние не може да се определи като „атентат“? Защото не отговаря на изискванията му. „Атентат“ е политическо убийство, извършено с цел да се подрони или отслаби властта.

Защо това деяние не може да се определи и като „терористичен атентат“, използван често в наши СМИ? Защото този термин е равностоеен на „дървено дърво“.

Защо това не е „диверсия“? Защото целта на въздействието не е обект от критичната инфраструктура на страната, държавна институция или стопански обект.

Въпросното деяние е най-близко до определението за „терористичен акт“, но всъщност не е точно така.

В Света има над 99 определения за „тероризъм“, но нито едно от тях не е пълно, изчерпателно и общопризнато, а правните му определения са различни.

Лигата на нациите дава следното определение: „В настоящата конвенция изражението „терористичен акт“ означава престъпни действия против държавата с цел предизвикване на страх в определени хора или групи от населението“.

Тъй като горното определение не е достатъчно работещо и касае като обект само държавата, експертната общност се е обединила около определението „Тероризмът е преднамерено, политически мотивирано насилие по отношение на обекти не възвлечени в бойни действия, от страна на субнационални групи или нелегални субекти, обикновено с цел да се окаже определено влияние.“ Други определения го допълват, че терористичният акт най-често е свързан с конкретни политически, религиозни, мултикултурни или други искания.

Съгласно разбиранията, тероризмът е средство за достигането до политическата власт. Той е стратегическо оръжие при неравнопоставено налагане на определени политически, идеологически, религиозно-етнически, националистически, културни и др. представи и разбираня за Света.

Тероризмът е война без конкретно очертан фронт и тил. Това са асиметрични действия със смъртоносен характер, насочени към мирното население с цел психологическо въздействие, всяване на паника, страх, ужас, недоверие във властта и др.

За постигането на своите цели тероризмът използва най-често военни средства, професионални оръжия и взривове, но не е изключено да използва и елементи от гражданското производство или такива с двойно предназначение.

Смъртоносното въздействие върху военни обекти в мирно време не може да се разглежда като „терористичен акт“, тъй като те са въоръжени и могат да се защитават. Не е тероризъм и въоръженото стълкновение между въоръжените сили, и формирания по време на война.

Случаят с масовия разстрел на мирни граждани в концертната зала „Крокус“ има много общи елементи с тези на извършен терористичен акт и затова много наподобява такъв. Използвани са военни оръжия. От заловените извършители е установено, че повечето от тях са от една и съща народност, но предварително не са се познавали помежду си. Те не са военно подразделение, бойна група, военизирана или фанатизирана религиозна единица. Не изповядват единна идеология, не изпитват националистическа омраза към обектите на въздействие, не са водени от религиозни или етнически различия. Убитите от тях в залата около 150 души не са само руснаци, а и от много други народности. Въпреки, че като резултат от стрелбата и жертвите се е появил масов ужас, паника и страх, каквито са целите на един „терористичен акт“ (ТА), то целта на извършителите не е била такава. Те са подбирани по интернет и са наети да извършат убийствата срещу заплащане. Заплащането на всеки е било равно на 5 хиляди евро, като половината са им били

преведени по лична банкова карта предварително, а другата половина им е била обещана да получат след изпълнението на останалата част от уговорката - разстрелите. НА ПРАКТИКА Е БИЛА СКЛЮЧЕНА ТЪРГОВСКА СДЕЛКА с предмет поръчка за масово убийство. Дадени са им оръжия и пари за да свършат нещо конкретно и те са го свършили. Мотивът им е бил само и единствено финансов, няма политически, религиозни, етнически или каквито и да било други мотиви, характерни за т. нар. „терористичен акт“! Това ни най-малко не оневинява извършителите на убийствата и те би трябвало да понесат най-тежката строгост на закона, но квалификацията „терористичен акт“ за техните действия няма да издържи, тъй като липсва и не може да бъде доказана така необходимата за този вид престъпления ЦЕЛ.

От всичко казано дотук става ясно, че за правоприлагащата и правоохранителна системи е извънредно важно престъпните действия с близки или идентични резултати от тях да бъдат правилно правно определени и квалифицирани. Това ще улесни и съответните СМИ, когато компетентно уведомяват читателите си.

В контекста на случващото се в Световен мащаб, при подготвяните у нас промени в сектор „Сигурност“, трябва да се направи задълбочен преглед на предизвикателствата, структурите, организацията, задачите, правната основа, регламентиращите документи, ресурсното осигуряване, ефективността и интегритета на цялата ни разузнавателна общност. Правоохранителната, правозащитна и правораздавателни системи, МВР и службите за обществен ред трябва да претърпят цялостна идейна, функционална и структурна трансформация. Всичко това след анализ и обществен дебат трябва да намери място в нови и/или актуализирани стратегически, доктринални, законови и подзаконови документи.

ЛИТЕРАТУРА

1. Цикъл от лекции от програмата за ръководен състав на Европейския център за изследвания в областта на сигурността „Джордж Маршал“.
2. Петър Карабоев, „Неясноти и странности около атентата край Москва,“ *Dnevnik*, 25 март 2024, https://www.dnevnik.bg/sviat/2024/03/25/4605487_neiasnoti_i_strannosti_okolo_atentata_krai_moskva/.
3. „След атентата в Crocus City Hall в Москва: Съмненията около руската версия: Според някои зад нападението стояла Украйна,“ *Vesti*, 25 март 2024, <https://www.vesti.bg/sviat/sled-atentata-v-crocus-city-hall-v-moskva-symneniata-okolo-ruskata-versiia-6194593>.
4. „Жертвите на терористичния атентат в Москва вече са над 150 души,“ *Novini.bg*, 24 март 2024, <https://novini.bg/sviat/rusia/836349>.
5. Виталий Дан, Crocus City Hall, Facebook, 2024, <https://www.facebook.com/reel/1351282905571446>.